Pastorálny counseling ako pomoc sexuálne zneužitým osobám

Pastoral counseling as a help to sexually abused persons

doc. PaedDr. PhDr. JUDr.
Jaroslava DRGOVÁ, PhD., DPH, DBA

Abstrakt

Téma sexuálneho zneužívania predstavuje jednu z najzávažnejších výziev dnešnej spoločnosti, ktorá má hlboké emocionálne, psychologické, spirituálne a sociálne dôsledky na človeka. Pastorálny counseling, ako integrujúci prvok pastorálnej teológie, ponúka jedinečný prístup k zmene a náprave vnútorných zranení osôb prostredníctvom psychologickej a duchovnej starostlivosti. Cieľom tohto článku je priblížiť, ako môže byť presah pastorálneho counselingu efektívnou pomocou pre obete sexuálneho zneužitia. To znamená nielen prehĺbiť poznanie o pastorálnom counselingu ako nástroji sprevádzania, ale aj poskytnúť konkrétne inšpirácie a riešenia pre tých, ktorí sa osobne venujú starostlivosti o obete sexuálneho zneužitia.

Kľúčové slová

Counseling. Obeť. Pastorálny. Sexuálne zneužitie.

Abstract

The topic of sexual abuse represents one of the most serious challenges of today's society, which has deep emotional, psychological, spiritual and social consequences for a person. Pastoral counseling, as an integrative element of pastoral theology, offers a unique approach to change and repair the inner wounds of persons through psychological and spiritual care. The aim of this article is to approach how the reach of pastoral counseling can be an effective help for victims of sexual abuse. This means not only to deepen the knowledge of pastoral counseling as a tool of accompaniment, but also to provide concrete inspirations and solutions for those who personally care for victims of sexual abuse.

Keywords

Counselling. Victim. Pastoral. Sexual abuse.

Úvod

Cieľom príspevku je analyzovať, ako môže byť pastorálny counseling (slovenský preklad „poradca“) v súčasnej dobe efektívnou pomocou pre obete sexuálneho zneužívania. v novom, širšom význame slova sa ukotvuje na Slovensku anglický pojem counseling v preklade „sprevádzanie“, tj. pomoc inému bez poradenstva, len prítomnosťou pri človeku, ísť s ním, sprevádzať ho, či doprevádzať... Sprevádzajúcich bez poradenstva vzdeláva na Slovensku aj vysoké školstvo. Takže counseling znamená poradenstvo, ale aktuálne aj sprevádzanie. Všetky tri pojmy sú správne a použité v príspevku. Snahou autorky je najmä dostať do povedomia odbornej verejnosti formujúci sa druh sociálnej pomoci realizovanej výhradne sprevádzaním. Na teoretickej báze to znamená najskôr potrebu definovanie a vysvetlenia pojmu sexuálneho zneužívania, jeho prejavov a na strane druhej vysvetlenie teologických i morálnych otázok s týmto zneužívaním spojené. Príspevok tiež zdôrazňuje rozsah problému v spoločnosti a cirkvi, čím poskytuje kontext pre pochopenie jeho závažnosti. Venuje sa pastorálnemu

DOI: 10.25142/978-80-11-06561-4.06

pohľadu na dôsledky u obetí. Skúma psychologické, emocionálne a spirituálne dopady sexuálneho zneužívania na obete, identifikuje ich potreby z perspektívy pastorálneho sprevádzania a tiež prekážky, ktoré môžu brániť efektívnemu poskytovaniu duchovnej podpory. Záver príspevku ozrejmuje praktické riešenia rôznych situácií. Predstavuje metódy a prístupy v pastorálnom sprevádzaní, zdôrazňuje dôležitosť interdisciplinárnej spolupráce a prináša príklady osvedčených postupov a odporúčaní pre poradenskú prax.

VÝZVA SEXUÁLNEHO ZNEUŽÍVANIA Z POHĽADU PASTORÁLNEJ TEOLÓGIE

Pastorálna teológia pristupuje k problematike sexuálneho zneužívania ako k výzve, ktorá si vyžaduje komplexnú odpoveď, zahŕňajúcu duchovné, psychologické a spoločenské aspekty. Tento fenomén je hlboko ukotvený v otázkach hriechu, zraniteľnosti a potreby uzdravenia. Cirkev má v tejto oblasti nielen duchovnú, ale aj morálnu zodpovednosť poskytnúť obetiam podporu, uzdravenie a spravodlivosť (JONES, 2021).

Z pohľadu pastorálnej teológie je sexuálne zneužívanie nielen individuálnym, ale aj spoločenským problémom. To znamená, že jeho riešenie si vyžaduje nielen osobnú pomoc obetiam, ale aj snahu spoločenstiev o vytváranie prostredia bezpečia a dôvery. Uzdravenie je možné prostredníctvom integrácie duchovných princípov, ako je odpustenie, nádej a milosť, ktoré sú pevne zakotvené v kresťanskej tradícii (MILLER, ROBERTS, 2020).

Zároveň pastorálna teológia vyžaduje reflexiu o tom, ako cirkev zvláda prípady zneužívania vo svojich štruktúrach. Táto výzva zahŕňa transparentnosť v riešení minulých chýb a aktívne opatrenia na ochranu najzraniteľnejších členov spoločnosti - detí a mladistvých (Urbančok, 2023). Pastorálna služba sa tak stáva nielen miestom a priestorom na duchovnú obnovu, ale aj nástrojom spoločenskej zmeny.

Definícia a prejavy sexuálneho zneužívania

Sexuálne zneužívanie je vážny problém, ktorý zahŕňa širokú škálu správania, od nevhodného dotýkania až po násilné sexuálne činy, pričom obeťou sú často deti a zraniteľné osoby. Tieto konania často spôsobujú dlhodobé fyzické, emocionálne a psychologické následky.

Podľa definície Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) ide o: *„...akýkoľvek akt, ktorý zahŕňa využitie moci alebo manipulácie na získanie sexuálneho kontaktu, uspokojenia alebo výhody proti vôli alebo bez súhlasu druhej osoby“* (WHO. 2022).

Prejavy sexuálneho zneužívania môžu byť rôznorodé a závisia od okolností činu, páchateľa a obete. Medzi najčastejšie patria:

- **emočné a psychické prejavy** - post traumatická stresová porucha (PTSD), depresia, úzkosť, sebapoškodzovanie, alebo suicidálne tendencie (CDC. 2021),
- **fyzické prejavy** - neobvyklé zranenia, bolestivosť v oblasti genitálií, alebo análnych partií, infekcie, či sexuálne prenosné choroby u detí, alebo mladistvých (NCMEC. 2021),

- **zmeny v správaní** - u detí to môže zahŕňať regresiu do skorších vývojových štádií (napríklad nočné pomočovanie), vyhýbanie sa určitým ľuďom, alebo miestam, náhle zmeny v akademických výkonoch a poruchy spánku; u dospelých môžu byť prejavom problémy so vzťahmi, závislosti a ťažkosti v budovaní dôvery.

Jasná definícia sexuálneho zneužívania je kľúčová pre účinné pastorálne sprevádzanie, pretože pomáha odborníkom identifikovať obete a poskytovať im vhodnú pomoc.

Pastorálni sprevádzajúci by mali byť oboznámení s prejavmi sexuálneho zneužívania, aby mohli zasiahnuť v správny čas a koordinovať spoluprácu s odborníkmi z iných oblastí, ako sú psychológovia alebo právnici.

Teologické a morálne otázky spojené s touto problematikou

Teologické otázky spojené so sexuálnym zneužívaním zahŕňajú koncept odpustenia, spravodlivosti a obnovy dôstojnosti obete. Ako uvádzajú Urbančok a Jamborová, sprevádzajúci musí pomôcť obeti pochopiť, že odpustenie nie je ospravedlnenie nesprávneho správania, ale cesta k osobnej slobode.

Morálne dilemy zahŕňajú otázky, ako napríklad zabezpečenie spravodlivosti pre obeť potreba ochrany komunity pred ďalším zneužívaním. Sprevádzanie by malo preto vychádzať zo zásad pravdy a transparentnosti, čím podporuje obnovu dôvery nielen u obete, ale aj v širšej komunite.

V nasledujúcej časti sú uvedené príklady teologických a morálnych otázok, spojených so sexuálnym zneužívaním. Príklady sú všeobecné poznatky o pastorálnom sprevádzaní s otázkami, ktoré vyplývajú z aplikácie morálnych a teologických princípov na problematiku sexuálneho zneužívania.

Otázka odpustenia

Jednou z hlavných výziev v pastorálnom sprevádzaní je otázka, ako obeť pristupuje k odpusteniu páchateľovi. Odpustenie je z teologického hľadiska ústrednou hodnotou kresťanskej viery. Avšak v praxi to môže byť pre obeť veľmi ťažké, pretože často vníma odpustenie ako oslobodenie páchateľa od zodpovednosti. Ako zdôrazňujú autori Urbančok a Jamborová, správne pochopenie odpustenia ako procesu, ktorý prináša slobodu najmä obeti, je kľúčové. Sprevdzajúci musí rešpektovať, že odpustenie je dobrovoľným rozhodnutím a nevyžaduje zrušenie dôsledkov spravodlivosti (URBANČOK, JAMBOROVÁ, 2023).

Spravodlivosť v/s milosrdenstvo

Cirkev často stojí pred dilemou, ako vyvážiť spravodlivosť a milosrdenstvo. Na jednej strane má byť obeti poskytnutá spravodlivosť prostredníctvom konkrétnych opatrení, ako je nahlásenie činu a trestné stíhanie páchateľa. Na druhej strane je cirkev povolaná k milosrdenstvu a pomoci hriešnikom. Milosrdenstvo nesmie ospravedlňovať nespravodlivé správanie. Tento konflikt je často prítomný, najmä ak je páchateľ členom cirkevného vedenia.

Obnova dôstojnosti obete

Obete sexuálneho zneužívania často trpia stratou sebaúcty a dôstojnosti. Pastorálny counselor má za úlohu obnoviť vnímanie vlastnej hodnoty obete cez posolstvo lásky a milosti. Obeti je potrebné pripomenúť jej postavenie a neodňateľnú dôstojnosť bez ohľadu na zneužitie.

Transparentnosť v/s ochrana cirkevnej komunity

Pri riešení sexuálneho zneužívania je niekedy cirkev v dileme s rozhodovaním, či zverejniť prípady, alebo chrániť svoju reputáciu. Zatajovanie môže viesť k strate dôvery medzi veriacimi. Urbančok a Jamborová upozorňujú, že transparentnosť je základným krokom k obnove dôvery a prevencii budúcich prípadov (URBANČOK, JAMBOROVÁ, 2023).

Tieto otázky ilustrujú hlboké etické a duchovné výzvy, s ktorými sa cirkev a pastorálni poradcovia stretávajú pri riešení problematiky sexuálneho zneužívania. Cirkev má morálnu povinnosť vytvárať bezpečné prostredie a podporovať transparentnosť. Cirkvi musia taktiež riešiť otázky zodpovednosti a prevencie, aby obnovili svoju dôveryhodnosť a zlepšili svoje praktiky v oblasti ochrany zraniteľných skupín.

Sexuálne zneužívanie má hlboký vplyv na spoločnosť i cirkev. Štatistiky ukazujú, že obeťami sa stáva široké spektrum jednotlivcov, pričom dôsledky zasahujú ich psychické, sociálne a duchovné životy. v spoločnosti je preto potrebné zvyšovať povedomie o tejto téme a poskytovať obetiam prístup k odborným službám.

Rozsah a dopad problému v spoločnosti a cirkvi

Sexuálne zneužívanie má hlboký vplyv na spoločnosť i cirkev. Štatistiky ukazujú, že obeťami sa stáva široké spektrum jednotlivcov, pričom dôsledky zasahujú ich psychické, sociálne a duchovné životy. Cirkev má morálnu povinnosť vytvárať bezpečné prostredie a podporovať transparentnosť. Cirkvi musia taktiež riešiť otázky zodpovednosti a prevencie, aby obnovili svoju dôveryhodnosť a zlepšili svoje praktiky v oblasti ochrany zraniteľných skupín. v spoločnosti je potrebné zvyšovať povedomie o tejto téme a poskytovať obetiam prístup k odborným službám (URBANČOK, JAMBOROVÁ, 2023).

PASTORÁLNY POHĽAD NA DÔSLEDKY A POTREBY OBETÍ

Pastorálne sprevádzanie sa zameriava na celostné pochopenie dôsledkov sexuálneho zneužitia na psychologickej, emocionálnej a spirituálnej úrovni, pričom zdôrazňuje potreby obetí a možné prekážky pri poskytovaní pomoci.

Emocionálne dôsledky sa prejavujú izoláciou, pocitom opustenosti a neschopnosťou zvládať negatívne emócie. Pastoračná pomoc zahŕňa vytváranie bezpečného priestoru pre vyjadrenie emócií (SMITH, 2021).

Psychologické dôsledky zahŕňajú traumy, ako je PTSD, depresia, úzkosť a nízka sebaúcta. Obete čelia pocitom viny a hanby, čo môže ovplyvniť ich vzťahy aj schopnosť dôverovať (JONES, ALEXANDER, 2020).

Spirituálne dôsledky často zahŕňajú stratu dôvery v Boha, náboženské autority a cirkev ako miesto bezpečia. Pastorálne sprevádzanie sa zameriava na obnovu vzťahu k Bohu prostredníctvom duchovného vedenia, modlitby a odpustenia (MILLER, ROBERTS, 2022).

Identifikácia potrieb obetí pritom znamená:

- **bezpečné prostredie** na vyjadrenie svojich pocitov bez strachu z odsúdenia,
- **psychologickú a emocionálnu podporu** na spracovanie traumy a budovanie seba hodnoty,
- **spirituálnu obnovu**, ktorá zahŕňa riešenie otázok viny a zmyslu života (HARRISON, 2020).

Prekážky pri poskytovaní pomoci zasa predstavujú:

- **stigmatizáciu** od spoločnosti a cirkevných komunít vedie k ďalšej izolácii obetí a
- **zlyhanie dôvery** voči cirkevným predstaviteľom a náboženským inštitúciám komplikuje proces pastorálneho liečenia (WILSON, CARTER, 2023).

Emocionálne, psychologické a spirituálne dôsledky na obete

Sexuálne zneužitie zanecháva hlboké stopy v psychologickom, emocionálnom a spirituálnom živote obetí. Z emocionálneho hľadiska sa obete cítia izolované a opustené, čo vedie k problémom v medziľudských vzťahoch. Prekonanie týchto prekážok si vyžaduje empatický, dôveryhodný a trpezlivý prístup pastorálnych poradcov.

Podľa štúdií Jonesa a Alexandra sa tieto dôsledky často prejavujú vo forme PTSD, depresie, úzkostných porúch a problémov so sebaúctou. Obete často trpia pocitmi hanby, viny a vnútorného rozvratu (SMITH, 2021).

Pastorálne sprevádzanie sa zaoberá aj spirituálnymi dôsledkami, keďže mnohé obete strácajú dôveru v Boha a v cirkev ako miesto bezpečia (MILLER, ROBERTS, 2022).

Pastorálni poradcovia musia chápať, že spirituálna kríza je často jedným z najväčších problémov, pretože zahŕňa otázky identity, zmyslu života a hodnôt (BROWN, 2023).

Identifikácia potrieb obetí z pohľadu pastorálneho sprevádzania

Pastorálne sprevádzanie sa zameriava na komplexnú starostlivosť o obete sexuálneho zneužitia tým, že identifikuje ich špecifické potreby a vytvára priestor pre ich liečenie. Tento proces zahŕňa emočnú, psychologickú a spirituálnu podporu a pomoc.

Emočná obnova

Obete sexuálneho zneužitia často prežívajú široké spektrum negatívnych emócií, ako sú hnev, strach, úzkosť alebo smútok. Pastorálne sprevádzanie sa zameriava na ich identifikáciu a bezpečné spracovanie. Emočná obnova zahŕňa aj dôležitý proces odpustenia, nielen odpustenia páchateľovi, ale aj sebe za pocity viny, ktoré si obete často nesprávne pripisujú. Tento proces je zložitý a vyžaduje čas, pretože je spojený s hlbokými zraneniami a narušenými vzťahmi (TAYLOR, 2021). Cieľom je, aby obete opäť nadobudli pokoj a emocionálnu stabilitu.

Psychologická podpora

Pre obete je zásadné mať bezpečné prostredie, v ktorom môžu otvorene hovoriť o svojich skúsenostiach a pocitoch bez obáv z odsúdenia alebo nepochopenia. Takéto prostredie je základom pre spracovanie traumy a začatie cesty k uzdraveniu. Pastorálny poradca využíva empatické počúvanie a nehodnotiaci prístup, aby pomohol obetiam vybudovať dôveru, ktorá je často narušená traumou (JOHNSON, 2023). Psychologická podpora zahŕňa aj riešenie pocitov hanby, viny a nízkej sebaúcty, ktoré sú u obetí veľmi časté.

Spirituálna obnova

Spirituálne dôsledky sexuálneho zneužitia môžu zahŕňať stratu viery v Boha, zmyslu života a otázky týkajúce sa náboženských hodnôt. Pastorálne sprevádzanie pomáha obetiam znovu nájsť dôveru v Boha a obnoviť ich spirituálnu identitu. Tento proces môže zahŕňať modlitbu, meditáciu, čítanie Písma, alebo iné formy duchovných cvičení, ktoré podporujú vnútorný pokoj a obnovujú nádej (HARRISON, 2020). Dôležitým aspektom je aj začlenenie obetí do komunity, kde môžu nájsť podporu a bezpečné miesto na zdieľanie svojich skúseností.

Úloha pastorálneho poradcu

Pastorálny poradca hrá nenahraditeľnú úlohu v procese liečenia. Poskytuje nielen odbornú pomoc v oblasti psychologického a spirituálneho uzdravovania, ale aj emocionálnu podporu v každodennom živote obetí. Jeho práca zahŕňa budovanie vzťahu dôvery a rešpektu a pomoc obetiam pri nachádzaní ich miesta v komunite, čo podporuje spoločenské začlenenie a sprostredkovanie kontaktu s odborníkmi, ak je potrebná špecializovaná psychoterapeutická pomoc. Pastorálny poradca tak pomáha obetiam nielen prežiť, ale aj postupne obnoviť ich emocionálnu, psychologickú a spirituálnu integritu, čím podporuje ich návrat k riadnemu plnohodnotnému životu.

Prekážky pri poskytovaní duchovnej podpory

Medzi najväčšie prekážky v poskytovaní pastorálnej podpory patria stigmatizácia a zlyhanie dôvery.

Stigmatizácia

Obete sexuálneho zneužitia sú často vystavené sociálnym predsudkom, ktoré vedú k ďalšej izolácii. Pastorálny counseling musí vytvoriť prostredie prijatia, kde je obeti umožnené byť úprimná o svojich zážitkoch bez strachu z posudzovania (ANDERSON, 2022).

Zlyhanie dôvery

Strata dôvery voči autoritám, vrátane cirkevných, je bežná medzi obeťami. Pastoračná práca si vyžaduje dôsledné budovanie dôvery prostredníctvom empatie, autenticity a dlhodobého vzťahu (WILSON, CARTER, 2023).

Pre pastoračných poradcov je dôležité pochopiť, že každý prípad je individuálny a vyžaduje si flexibilitu, rešpekt a citlivý prístup.

PRAKTICKÉ RIEŠENIA V PASTORÁLNOM COUNSELINGU

Táto časť príspevku sa zaoberá konkrétnymi metódami a prístupmi používanými v pastorálnom sprevádzaní, významom interdisciplinárnej spolupráce a príkladmi osvedčených postupov, ktoré môžu byť aplikované v praxi pri práci s obeťami sexuálneho zneužívania.

Metódy a prístupy v pastorálnom counselingu pre obete sexuálneho zneužívania

Pastorálny sprevádzajúci pri práci s obeťami sexuálneho zneužívania využíva široké spektrum metód, ktoré kombinujú psychologické, emocionálne a spirituálne prístupy. k ním patria tieto:

Empatické počúvanie

Ide o základnú metódu, ktorá zahŕňa aktívne počúvanie obete bez hodnotenia, alebo prerušovania. Poradca poskytuje emocionálnu oporu a pomáha obeti identifikovať ich potreby a problémy (JONES, ALEXANDER, 2020).

Biblické poradenstvo

Niektorí poradcovia využívajú biblické texty na posilnenie nádeje, odpustenia a znovuobjavenia osobného vzťahu s Bohom. Tento prístup je vhodný pre obete, ktoré hľadajú uzdravenie prostredníctvom viery (TAYLOR, 2021).

Trauma-informované poradenstvo

Táto metóda zahŕňa pochopenie, ako trauma ovplyvňuje myslenie a správanie obete. Pastorálni poradcovia poskytujú nástroje na zvládanie stresu, úzkosti a emocionálnych spúšťačov (BROWN, 2023).

Skupinová terapia

Skupinové stretnutia umožňujú obetiam zdieľať svoje skúsenosti a nájsť podporu v komunite, čo môže pomôcť pri prekonávaní izolácie a stigmy (Johnson, 2023).

Modlitba a duchovné cvičenia

Tieto praktiky podporujú duchovnú obnovu obetí a poskytujú vnútorný pokoj prostredníctvom meditácie, ticha a modlitby (HARRISON, 2020).

Interdisciplinárna spolupráca ako základ efektívnej pomoci

Efektívna pomoc obetiam sexuálneho zneužívania vyžaduje spoluprácu medzi rôznymi odborníkmi a inštitúciami.

Spolupráca s psychológmi a psychiatrami

Pastorálne sprevádzanie často dopĺňa odbornú psychologickú, alebo psychiatrickú liečbu, pretože mnohé obete potrebujú špecializovanú starostlivosť na zvládnutie PTSD, alebo depresie (SMITH, 2021).

Zapojenie sociálnych pracovníkov

Sociálni pracovníci môžu pomôcť obetiam získať prístup k praktickej podpore, ako sú bezpečné bývanie, finančná pomoc, alebo právna ochrana, a to v rámci základného, či špeciálneho poradenstva (WILSON, CARTER, 2023).

Koordinácia s cirkevnými inštitúciami

Tretí sektor má jedinečnú úlohu pri poskytovaní duchovného vedenia a podpory, no zároveň musí spolupracovať s odborníkmi, aby predišla zlyhaniam alebo zanedbaniu potrieb obetí (ANDERSON, 2022).

Právna pomoc a advokácia

Pastorálny sprevádzajúci môže spolupracovať s právnikmi na ochranu práv obetí a zabezpečenie spravodlivosti. Interdisciplinárny prístup umožňuje holistickú starostlivosť, kde sú pokryté všetky potreby obete - emocionálne, psychologické, spirituálne a praktické.

Záver

Sexuálne zneužívanie predstavuje traumatickú skúsenosť, ktorá má hlboký dopad na emocionálnu, psychologickú a spirituálnu rovnováhu obete. Cirkev a pastorálny counseling (poradenstvo), ale aj sprevádzanie, zohrávajú hlavnú úlohu v procese liečenia, poskytujúc podporu, nádej a cestu k obnoveniu dôvery a seba hodnoty.

Predmetný prierez teóriou pastorálneho poradenstva a najmä sprevádzania ukázal, že efektívna pomoc vyžaduje citlivý a individuálny prístup, ale aj prepojenie duchovného vedenia s odbornou psychologickou starostlivosťou.

Z teoretických poznatkov a praktických príkladov vyplynulo, že pastorálne prevádzanie ponúka jedinečné možnosti, ako reagovať na potreby obetí prostredníctvom empatického počúvania, spirituálnej

obnovy a praktickej podpory poraenstvom. Súčasne je nevyhnutná interdisciplinárna spolupráca, ktorá umožňuje riešiť komplexné aspekty traumy od emocionálnych rán po sociálne a právne problémy.

Prekážky, ako je stigmatizácia a strata dôvery v cirkev, si vyžadujú strategický prístup, ktorý zdôrazňuje prevenciu, transparentnosť a dôslednú ochranu obetí.

Analýza zároveň zdôraznila potrebu implementácie osvedčených postupov, ako sú trauma - informované metódy, dlhodobá podpora a edukácia komunít o prevencii sexuálneho zneužívania. Tieto opatrenia môžu nielen zlepšiť kvalitu pastorálneho poradenstva, ale aj posilniť dôveru v cirkev ako miesto bezpečia a uzdravenia.

Pastorálne sprevádzanie teda môže byť významným nástrojom aplikačných postupov proti dôsledkom sexuálneho zneužívania, avšak jeho efektivita závisí od ochoty cirkvi a odborníkov prepojiť duchovné princípy s praktickými riešeniami. Tento proces nie je jednoduchý, ale je nevyhnutný pre vytváranie prostredia, kde obete nájdu skutočné uzdravenie a znovuobjavia zmysel svojho života. Je v našom záujme poukazovať nielen na doterajšie poradenstvo pre sexuálne zneužité osoby, ale práve pastorálne sprevádzanie pomôže priblížiť sa k takejto hlboko zranenej osobe citlivým prístupom dôvery a vypočutia, neposudzovaním, nepoučovaním, neobviňovaním, či nehodnotením.

Seznam bibliografických odkazů

[1] ANDERSON, S. (2022). *Breaking the Silence: Overcoming Stigma in Faith Communities.* San Francisco: Jossey-Bass, 2022. 300 s. ISBN 978-1119837654.

[2] BROWN, P. (2023). *Faith and Resilience in Trauma Counseling.* Cambridge: Cambridge University Press, 2023. 290 s. ISBN 978-1108984531.

[3] CDC (Centers for Disease Control and Prevention). (2021). *Preventing Child Sexual Abuse.* [online]. [cit. 18.02.2025]. Dostupné z: https://www.cdc.gov.

[4] HARRISON, M. (2020). *Spiritual Guidance for Trauma Survivors.* Nashville: Abingdon Press, 2020. 230 s. ISBN 978-1501898630.

[5] JOHNSON, D. (2023). *Pastoral Approaches to Mental Health.* Chicago: Moody Press, 2023. 250 s. ISBN 978-0802499823.

[6] JONES, K. - ALEXANDER, L. (2020). *Trauma Recovery: Faith-Based Approaches.* Oxford: Oxford University Press, 2020. 320 s. ISBN 978-0198759302.

[7] JONES, S. (2021). *Pastoral Approaches to Trauma Healing.* Oxford: Theological Press, 2021. 250 s. ISBN 978-0192851231.

[8] MILLER, R. - ROBERTS, T. (2022). *Counseling Survivors of Abuse.* New York: Springer, 2022. 350 s. ISBN 978-3031156732.

[9] NCMEC (National Center for Missing & Exploited Children). (2021). *Child Sexual Abuse Prevention Guide.* [online]. [cit. 18.02.2025].
Dostupné z: https://www.missingkids.org

[10] SMITH, J. (2021). *Emotional Healing and Spiritual Growth.* London: Routledge, 2021. 280 s. ISBN 978-0367471879.

[11] TAYLOR, A. (2021). *Forgiveness and Healing in a Pastoral Context.* Grand Rapids: Zondervan, 2021. 270 s. ISBN 978-0310112060.

[12] URBANČOK, M. - JAMBOROVÁ, R. (2023). *Pastorálny counseling v kontexte sexuálneho zneužívania.* Konferencia Trnavskej univerzity, 2023. ISBN 978-8097123890.

[13] URBANČOK, M. (2023). *Teológia zranených: Cesta k uzdraveniu.* Bratislava: Vydavateľstvo Kalligram, 2023. 180 s. ISBN 978-8081014579.

[14] WILSON, G. - CARTER, L. (2023). *Trust and Vulnerability in Pastoral Counseling.* Boston: Beacon Press, 2023. 310 s. ISBN 978-0807017244.

[15] WHO (World Health Organization). (2022). *Guidelines on Responding to Child Sexual Abuse.* [online]. [cit. 18.02.2025]. Dostupné z: https://www.who.int

Kontakt

doc. PaedDr. PhDr. JUDr. Jaroslava Drgová, PhD., DPH, DBA
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n. o., Slovenská republika
Námestie 1. mája 1, P. O. BOX 104, 810 01 Bratislava 1
Email: drgova@vssvalzbety.sk
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-0424-0274

Odborný profil autora:

Autorka príspevku pôsobí na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n. o., Slovenská republika ako pedagóg od roku 2017 (v rokoch 2014-2017 ako študent) v odbore Sociálna práca - garant SP od 2022 a v odbore Verejné zdravotníctvo - vedúca Katedry VZ od 2025. Slovenská republika má na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity v Bratislave od 2022 akreditované bakalárske štúdium Sociálnej práce so zameraním na Counseling (sprevádzanie). Counselingu, vrátane pastorálneho, určeného všetkým sociálne odkázaným klientom, sa autorka t. č. venuje primárne.